

KOROŠKI SLOVENEK

Herrn Dr. Imčovnik Johann,
Pfarrer,
St. Johann,
P. Weizelsdorf i. R. Ktn.

Naroča se po imenu: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Zadnji rešilni poizkus.

Tudi čas in njegove prilike zorijo in — dozorevajo. Današnja Evropa davno ni več Evropa pred 5 leti. Fašizem je razvil svojo fronto, oboroževanje dosega gigantske številke, vodja nemškega fašizma napoveduje neizprosno dvoboj boljševizmu, nekoč tako silna demokracija zapadne Evrope se nahaja v silobranu pred dvema sovražnikoma, ki se bijeta na življenje in smrt. Črnogledi so sedaj zapisali besedo o evropski agoniji, svetlogledi stavljajo danes svoje nade na novo angleško politiko.

Anglija tvega zadnji poizkus. Silovita je morala biti predhodna skrita borba spretnega diplomata stare angleške šole Chamberlaina z mladostnim 41letnikom Edenom, dosedanjim vodjem angleške zunanje politike. To je bila borba dveh svetov, dveh generacij. Chamberlain je mnenja, da je Anglija v svojem lastnem interesu dolžna, da upostavi evropsko ravnatežje s svojim sporazumom z Italijo in Nemčijo in če bi ji bilo pri tem treba plačati tudi visok račun. Eden je zastopnik mlajše generacije. Stoji na stališču, da je vsak kompromis z evropskim fašizmom brezpredmeten, ker ga bosta Mussolini in Hitler ob vsaki novi priliki izkoriščala izključno na škodo Anglije. Formalno se je Eden oklenil španskega vprašanja in tirjal od Mussolinija, naj dokaže svojo dobro voljo vnaprej z odpoklicem svojih čet iz Španije. V bistvu pa je Edenovo prepričanje v tem, da se z fašizmom zamore govoriti samo s silo.

Hitler je s svojim govorom hote ali ne hote pripeval svoje k ostavki ministra Edena. Struja izkušnih starih diplomatov v Angliji je zinagala, na vladi je ostal Chamberlain brez Edena. Pod vplivom angleškega razvoja stoji Francija, katere odgovornostni politik Chautemps istotako pristaja na pogajanja Anglije z Italijo, pač vedoč, kdo bo plačal račun. Italija je novi položaj mahoma razumela. Ustavila je protiangleško propagando v radiu in časopisju. Stavila je Angliji svoje pogoje za sporazum: Anglija in Zveza narodov priznata italijanski imperij, upostavi se pakt štirih velesil, Anglija prizna italijansko enakopravnost v Sredozemlju, dovoli Italiji soupravo ob Suez, se razgovarja z Italijo o bodočem številu svojih in italijanskih čet v Afriki in Palestini, pristane na to, da njeno brodogradništvo ne bo večje in močnejše od brodogradništva Italije in Francije. Na podlagi teh italijanskih pogojev so se pogajanja že pričela — Mussolinijeve zahteve bo v slučaju ugodnega uspeha nato izpolnil Hitler z nemškimi zahtevami, katere je s svojim poudarkom kolonialnega vprašanja v zadnjem govoru že jasno nakazal.

Stvarna politika suhih dejstev ima torej danes besedo. Italija in Nemčija sta v tej usodni igri napadalki, Anglija in z njo Francija v obrambi. Račun pa bo plačala predvsem Anglija. Za to je v sedanjem trenutku tudi do gotove meje pripravljena. V slučaju ugodnega izida začetih pogajanj bo smela biti Evropa Chamberlainu hvaležna. V zadnjem trenutku jo je rešil katastrofe nove svetovne vojne. V tem slučaju je Eden dokončno odigral.

Nas, ki gledamo evropski razvoj ne samo z vidika realnih dejstev in položaja, marveč še z vidika naziranja, ki so motorji vsega dogajanja v Evropi, je za prihajajočo bodočnost Evrope nekoliko strah. Ali bo Anglija res pripravljena, da žrtvuje izdaten kos svoje sedanje posesti in še večji kos svojega svetovnega ugleda v prilog Evropi in njenemu miru? Ali se ne bodo po prvem triumfu Hitlerja in Mussolinija nad svetovnim angleškim imperijem pojavila nova, neprimerno težja vprašanja, ki bodo Anglijo pretresla do fundamentov? Mislimo samo na že danes uporne angleške dominijone in kolonije. Mislimo samo na zahajajoče angleško sonce na Daljnem vzhodu. Nedvomno ima tudi Japonska željo, da se pogovori o marsičem s svojim evropskim tekmečem v Aziji. In bo Anglija tvegala svojo pomoč evropskemu fašizmu v trenutku njegovega odločilnega spopada s smrtno zasovražanim boljševizmom? Namigujejo v Angliji, da bi se znal Eden prej ali slej spet pojaviti na pozornici angleške politike in sicer na najvišjem državnem mestu.

Za nas je fašizem isto zlo ko boljševizem. Ne fašistična in ne boljševiška Evropa ne bo prinesla reda in miru. Iz velikega evropskega vidika gledan se govor avstrijskega kanclerja odraža v žarki luči. Jasno je kancler oblikoval avstrijsko besedo odklonitvi ljudske fronte in diktatur. Taka beseda je v času ofenzive evropskih diktatur junška, nič manj drzna bi bila v slučaju boljševiške ofenzive. A v njej je nakazana druga, boljša evropska politika. Kancler sam jo je nazval z besedo: politika idealov. Res ni zanjo pravega prostora

Avstrija, kakoršno je hotel Engelbert Dollfuss.

Tudi po tednu dni kanclerjev govor ni izgubil na svoji aktualnosti. Z njim stopa Avstrija v novo, brez dvoma najpomembnejšo razvojno dobo. Vrhutega je bil govor užitek vsakomur, kdor je imel priliko dneve poprej prisluntni izvajanjem odgovornega voditelja druge nemške države. Iz govora posnemamo najvažnejše odstavke:

„Vlada z vsemi svojimi člani stoji trdno na tleh ustave s 1. maja 1934. Z vsemi svojimi močmi in sredstvi bo ohranila svobodo, neokrnjenost in neodvisnost avstrijske domovine. Zavarovati hoče mir na zunanji in znotraj. Avstrija, kakoršno je hotel Engelbert Dollfuss, je država, ki hoče nemškemu ljudstvu in narodnim manjšinam pripraviti pot k sreči in blagostanju, h kruhu in uspešnemu razvoju ter zdraviti rane nesrečne vojne in enako nesrečnega miru. Pred 500 leti ji je dal na državnem zboru v Wormsu cesar Maksimilijan zamisel, ki sta jo čuvala Marija Terezija in Franc Jožef, ki jo je varoval Seipel in zanjo izkrmavel Dollfuss in ki je motor tudi mojega delovanja, zamisel: harmonija naše kulture, poročene iz klasičnih, človečanskih, narodnih, nemških in krščanskih elementov.

Sedanja vlada je odraz vseh gospodarskih, socialnih, duševnih stremeljenj v državi, zanjo inozemski vzgledi ne pridejo v poštev. Ustava ne pozna strank in strankarske države, marveč izključno koncentracijo pozitivnih sil. Ne sodimo o političnih sistemih in ustanovah drugih držav, ne poznamo ljudske fronte kakor tudi ne diktature, hočemo le enotno, strnjeno fronto naroda.

Sporazum od 11. julija, sklenjen z Nemčijo je nakazal mnoge težkoče. Zato sem se odzval vabilu v Berchtesgaden. Nemški kancler sam se označil dogovor z 20. februarja 1938 kot dopolnitev julijskega sporazuma, ki predvideva popolno neodvisnost Avstrije, izključuje medsebojno notranje vmešavanje in obvezuje Avstrijo v zunanji politiki na dejstvo, da je nemška država. Pred letom se je tvoril takozvani odbor sedmorice (nacionalcev), ki naj bi izvedel nadaljno pomirjenje. Izrecno je pristal na majsko ustavo in na fronto kot edino politično organizacijo in izrecno zavrnil vsako nepostavnost. A napetost se tudi po tem ni podela. Kriví so tega avstrijski interesenti, ki so meddržavne odnose motili in zastrupljali. Tudi ta doba je sedaj mi-

v času kompromisov, še manj v času triumfa ali boljševizma. In vendar je v osrčju ter ob koncu razvoja sedanje Evrope. Prej ali slej se mora nihalo velike evropske ure, nihajoče od desne proti levi in od leve proti desni, izmiriti nekje v sredini in nakazati Evropo brez ljudskih front in fašističnih diktatur. Tem boljše, če se bo to zgodilo brez hudih pretresljev in potresov, katerih prve sunke smo čutili v minulih dneh, ko se je spogledala vsa Evropa ob drznih, zelo drznih besedah kanclerja in vodje sedanje Nemčije.

nula in sklenjen je nov sporazum. Naša goreča želja je, da ostane v celoti v veljavi. Vsa krivica se seme ne da popraviti, preveč je bilo žrtev in mi smo izgubili našega vodjo Dollfussa.

Odslej velja: zatvorite fronto! Kdor še naprej ostaja v etapi, nosi krivdo sam. Nikdar pa fronte etapa ne bo razbila. Novi mir omogoča narodnim socialistom vnovič sodelovanje in tirja od njih le pristane na načela ustave, ki je ustvarila neodvisno, nemško, krščansko, stanovsko in avtoritarno Avstrijo. To tirja tudi sporazum od 20. februarja t. l. Nemčija se po tem sporazumu ne bo vmešavala v notranje avstrijske zadeve in ne bo krila nepostavnosti. S sporazumom smo šli do skrajnih meja, preko katerih več ne moremo. Šli smo do sem v zaupanju na besedo in osebnost voditelja in kanclerja Nemčije in v zavesti, da tako služimo vsemu nemštvu in Evropi.

V notranjem razvoju ostane veljavna Dollfussova smer. Pozivam vnovič vse Avstrijce k sodelovanju. Kdor govori o nacionalizmu, socializmu ali narodnem socializmu, naj ve, da velja za nas samo patriotizem. Za vse zdrave misli in programe pa je v fronti prostora. V gospodarskem dosedanjem razvoju sicer ni bilo čudežev, a vendar znaten napredek. Zvišal se je izvoz, napredovala je proizvodnja, narastel je promet, zboljšal se tujski promet, zvišalo se število zaposlenih. Vlada bo v bodoče nadaljevala z javnimi zgradbami, podprla bo gradnjo malih domov z jamstvom na druge hipoteke, pospeševala naseljevanje, izgrajevala tujski promet. Za ugoden gospodarski razvoj pa sta potrebna mir in koncentracija sil.

Smo krščanska, nemška, svobodna država. Vsakdo je enakopraven pred zakoni. Ne smemo več misliti v strankah, marveč kot ljudje in Avstrijci. Potrebni smo družabnega, delovnega miru. Niso vsi delavci, ki predlagajo resolucije, boljševiki, in ne vsi podjetniki, ki stvarno ugovarjajo, protisocialni. Če pa bi se kedaj ustvarili fronti delavcev in inteligenčnikov, bom na delavski strani. Avstrijski program bo izveden. Za to jamči avstrijska volja do svobode in notranja vrednota dežele; vedno spet so v odločilnih trenutkih te dežele; vedno spet so v odločilnih trenutkih te Varuje nas spomin Dollfussov in vseh mučencev države. Končno verujem v Boga, ki naše države ne bo zapustil.“

Iz Jugoslavije. Srbska pravoslavna cerkev je spet dobila svojega poglavarja v osebi črnogorskega metropolita dr. Gavriila Dožiča. Ustoličenje se je vršilo na zelo slovesen način. — V skupščini se vrši proračunska razprava. V načelu je proračun že sprejet. Na četrtkovi seji je govoril minister Cvetkovič, ki je poudaril, da se jugoslovanska zunanja politika nikakor ni spremenila in da se prijateljstvo Jugoslavije s Francijo nikakor ni ohladilo, v gospodarskem in notranjem pogledu pa je država pod sedanjo vlado močno napredovala. — V Celju je minuli teden zborovala Kmečka zveza, organizacija slovenskih kmetov, ki šteje nad 60.000 članov. — V okvirju akcije za razdolžitvev kmetijstva so odplačali slovenski kmetje doslej že nad 33 milj. dinarjev, kar dokazuje njihovo gospodarsko žilavost in odpornost.

Letošnji februar je bil kljub pustnemu času za razvoj evropske zunanje politike presneto resnega

značaja. V tem mesecu je prevzela v Nemčiji narodno-socialistična stranka oblast nad vojsko in nemško zunanjo politiko. Kaj se to pravi, zgovorno nakazuje Hitlerjev govor in Hitlerjev sestanek z avstrijskim kanclerjem. — Zapadne velesile so se v februarju odločile za popoln umik v diplomatski borbi z fašizmom. — Za Avstrijo in njene odnose do Nemčije pomeni februar razdobje zgodovinske važnosti. V svojem velikem govoru, katerega vsebino prinašamo zgoraj, je Schuschnigg na eni strani poudaril brezpogojnost Dollfussove smeri v državi in na drugi strani omogočil narodno-socialističnim krugom v državi z amnestijo in preosnovo vlade čašten vstop v krog domovinske fronte. Viharen odmév njegovega govora po vsem evropskem svetu priča o tem, da je avstrijska neodvisnost eden stebrov evropskega miru.

Kako misli Nemčija o Avstriji po razgovoru v Berchtesgadnu, pojasnjuje članek rajhovske revije

„Deutsche Volkswirtschaft“, kjer se med drugim pravi: „Nobeden ne more zanikati, da obstoja med razgovori v Berchtesgadnu, kjer je Nemčija dokazala na udaren način, da vodi na gospodarskem in političnem polju, in nemškimi kolonijalnimi zahtevami zelo tesna notranja zveza. Počasi postaja jasno, da je razčiščenje srednje-evropskega položaja s tem, da se tjakaj osredotočijo vse nemške sile, edina odskočna deska za uspešno borbo za kolonije.“

Rumunija ima novo ustavo, za katero je glasovalo nad 99 odstotkov vseh volilcev. Ustava proglašala narodno državo z enakopravnostjo vseh državljanov. Kralju pridruže pravico imenovanja vlade, predlaganja zakonov in sklepanja političnih in vojaških pogodb. Ustava uvaja smrtno kazen, prepoveduje duhovnikom politično udejstvovanje in ustanavlja nov parlament in nov senat, ki ju sklicuje kralj.

V **Ankari**, turški prestolnici, je minule dni zasedala Balkanska zveza. Razgovori so potrdili, da vlada med članicami polno soglasje v vseh lastnih in mednarodnih vprašanjih. Balkan, katerega so nekoč razvpili kot smodnišnico Evrope, je torej miren in njegovih 60 milijonov ljudstva ohranja prepotrebni mir razdvojenemu kontinentu.

Se par novic. V francoski zbornici se je minister Delbos v svoji zunanje-politični razpravi dotaknil tudi avstrijskega vprašanja ter podčrtal avstrijsko neodvisnost kot temelj evropskega miru. — Pogajanja med Angleži in Irski so v zastoju, ker se Angleži nočejo odpovedati severni Irski. — Japonska vlada je zaželela od velesil pregled o staležu njihovih državljanov na Kitajskem, kar so velesile odklonile. Japonske čete prodirajo neovirano v notranjščino Kitajske. — Španski nacionalisti so se po zavzetju Teruela utrdili v novih položajih ter bodo prodirali še naprej proti jugu. V bojih za Teruel so ujeli nad 16 tisoč rdečih, nad 10 tisoč pa jih pokopali. — Göring se je nahajal na lovu na Poljskem. — 14. marca bo imel dr. Hodža, češkoslovaški min. predsednik, velik zunanje-političen govor. — Po Evropi potuje bivši ameriški prezident Hoover. — Jugoslovanski prometni minister Spaho je obiskal Italijo. — Praška vlada namerava razširiti pravico svojih narodnih manjšin, Nemcem ponuja širšo avtonomijo, ki jo pa Henlein zavrača in tirja popolno avtonomijo. — Francozi so namenili 15 milijard frankov za nadaljevanje letošnje oborožitve.

Žarek v senci.

Medtem ko je v nedeljo domala ves svet prisluhnil izvajanju vodje in kanclerja nemškega rajha in je premnožega ob železni doslednosti razvoja Nemčije od Otona Bismarcka do Adolfa Hitlerja napolnila žalost nad prihajajočo drugo usodo velikega nemškega naroda ter bojazen za Evropo prihodnjih let, se je v senco velikega sveta ukradel svetel, četudi neznamenit sočni žarek. Medtem ko je napetost po govoru po evropskih prestolicah le še naraščala, so v vzhodnem kotičku Švice svečano zazvonili zvonovi, ljudstvo pa se je zbiralo v cerkvah in na javnih prostorih, da v pesmi in molitvi izrazi svoje veselje in navdušenje. Kaj se je zgodilo? Švica je na dan Hitlerjevega govora glasovala za to, ali se retoromanski jezik proglasi za četrti švicarski deželni jezik. Ogromna večina 570.000 Švicarjev proti manjšini

50.000 glasov se je enodušno izjavila za svobodo in enakost maternega jezika svojih soživiljanov.

Retoromansko ljudstvo v Švici šteje nekako 50.000 duš. Naseljeno je pretežno v kantonu Graubünden v hribovitem, gorskem svetu Engadina in ob izvirihi Rena. Vzorna živinoreja, visoko razvita domača obrt in še tujski promet so viri njegovega skromnega, a poštenega blagostanja. Po svojem maternem jeziku je romanskega porekla in najbolj sorodno Ladincem, sosedom beneških Slovencev. V svojem kantonu govori tri do štiri narečja, od katerih se je engadinsko končno uveljavilo kot nekaka pismena retoromanščina. Retoromanski narod je po svoji naravi veren, pretežni del njegovega slovstva je nabožnega značaja. Hkrati pa visi ljudstvo z neverjetno ljubeznijo na svoji narodni svojevrstnosti, goji svoje lepe običaje, poje svoje prastare narodne pesmi in ljubosumno čuva svojo materno govorico. Dolga in težka je retoromanska borba za javno pravico maternega jezika, po stoletjih je sedaj zaključena s polno zmago.

Nad 9 desetih švicarskega ljudstva se je predzadnje nedeljo izjavilo za pravo retoromanske govorice, da se v graubündskem kantonu uvede kot uradni jezik z vso pravico javnosti. Odslej se bo med retoromanskim ljudstvom v materni govorici uradovalo, razglašalo, obravnavalo, sodilo, v vsem javnem življenju govorilo. Tako so razsodili Švicarji v svobodnem plebiscitu. V sličnem enodušnem glasovanju se je švicarski narod izjavil samo še leta 1915 za uvedbo vojnega davka. O glasovanju 20. februarja piše liberalna švicarska „Neue Zürcher Zeitung“ sledeče pomembne stavke: „Plebiscit 20. februarja je ponosna in samozavestna izjava švicarskega naroda za svojevrstnost njegove države. V dobi, ko proglašala nacionalizem, zgrajen na kri in jezik, svojo oblast nad kontinentom, veruje švicarska država štirih jezikov strastno v to, da tvorijo skupna zgodovina, skupni politični vzori in skupna politična volja nacijo, švicarski narod. To svojo vero dokazuje s tem, da utrjuje z izrecnim priznanjem zunanje različnosti notranjo enotnost ljudstva. To je smisel priznanja retoromanščine kot četrtega državnega jezika. Da je ta govorica materinščina 40 tisočih državljanov in da predstavlja kos švicarske narodnosti, zadostuje v očeh švicarskega ljudstva, da jo smatra vredno priznanja in zaščite. To pomeni „ja“ 570.000 Švicarjev za priznanje retoromanščine kot četrtega državnega jezika.“

Res občudovanja vreden je vrli švicarski narod, ki se v dobi diktatur in moralnega nasilja svobodno prizna h pravici maternega jezika. To je kulturnost ljudstva, ki vidi enotnost v mnogoličnosti, skupnost celote v priznanju njenih delov, svojo državljansko zavest vzvišeno nad ideali narodne svobode. To je visoka državniška modrost Švicarjev, da z enakopravnostjo svojih ljudstev na kulturnem in političnem področju krepijo idejo enotne, čvrste švicarske države. V dobi nacionalizmov in imperializmov je ta švicarska enodušnost resnično pravi čudež 20. stoletja.

Naj bi se ob tem sončnem žarku v temi ozrli še v našo deželico. Kako bi bilo, če bi koroško ljudstvo kedaj glasovalo za pravico javnosti slovenske koroške govorice? Nedvomno naš slovenski jezik ne zaostaja prav v ničemer za retoromanščino. Le še bolj bogat je in lepši, pestrejši v kulturi, krepkejši v svojem slovstvu, številnejši po ljudstvu, ki ga govori v svojem vsakdanjem

življenju. Da bi glasovali koroški Nemci za enakopravnost slovenščine na Koroškem! Torej ne več „Windische, die heute noch deutsch erlernen wollen“, ne več Slovenci, ki naj se svoje materinščine sramujejo v očigled visoki nemški kulturi, ne več „Windisch ist schiech, deutsch ist nobel“. Slovensko naj bi se med Slovenci uradovalo, razglašalo, zborovalo, obravnavalo, sodilo, predpisovalo in — iztirjavalo. Kako pač bi izgledal pri nas plebiscit po švicarskem vzgledu? Da bi bila Koroška res enotna v svoji mnogoličnosti, skupna v enakopravnosti svojih delov, jaka in čvrsta v svojih členih. Zdi se nam, da bi podlegli Slovenci celo ob glasovanju zgolj beljaških, celovških in velikovških trgovcev, ki prodajajo svojo robo za slovenski denar — kvečjemu bi se dalo zediniti z njimi na starodavni celovški „Windischer Landtag“ na četrtkovih sejnih. V ostalem pa je kultura koroških Nemcev povsem različna od švicarske in zato švicarska deželica procvita v gospodarstvu in kulturi ter se krepi v svoji domovinski in državni skupnosti. ro.

Domače novice

„Volkstanz“.

Tole nam pišejo iz Roža: Nedavno je naš učitelj z izredno vneto nabiral dekleta za nameravani „Volkstanzkurs“. Hodil je od hiše do hiše, nagovarjal stariše in na vse mogoče načine prigovarjal dekletom, naj se udeležujejo tečaja za narodne ples, kjer da bo veselo in štimano. Mnogi izmed starišev so mu nemo kimali in si v svoji brezupnosti dejali, saj je itak vse eno, kedaj odhavljam, drugi spet so gostobesednežu pritrjevali, češ če je domovina res v nevarnosti, pa že mora dečva na ples, tretji spet so ga rezko zavrnili. Pa pride tudi h pristni rožanski mamiči, vsej zaskrbljeni za domačim ognjiščem. „Mama, boste nali svojo ščero na Volkstanzkurs?“ vpraša učitelj. Mati ga nekaj časa gleda in nato počasi in razločno izgovori: „Ich kann zwar nur wenig deutsch, aber das Eine kann ich: Nein!“ — Učitelj zastrmi in odide.

Gornja zgodbica pristne naše Rožanke nam daje povod, da se nekoliko pomudimo pri najnovejšem nemškem športu za koroške Slovence. Nad vse hvalevredna je misel, naj se ohrani pojemajoča domačnost na deželi in zabrani vsak kvarni mestni vpliv. Neprimerno lepše je na vasi, kjer še živijo lepe domače navade okoli božiča, Štefanovega, Treh kraljev, velikega tedna, starodavni običaji krsta, hohceti, žeganja, tisočletne prilike domačih družinskih večerov, pomenkov pod lipo i. dr. Primerno je in posebno mi v naši prosveti se trudimo za to, da ohranimo med preprostim ljudstvom prisrčnost podeželskega veselja in zabave, zanimanje za starodavno narodno petje in za ohranitev krasnih narodnih noš. Vse to je lepo in prav, a pri tem nismo in ne bomo prezrli, da je za vse to razkošje domače kulture potrebno najprej in najbolj ljudstvo, prežeto ljubezni do domačega dela in domače vernosti ter polno spoštovanja do materne govorice, tenajdragocenejše svetinje podeželske kulture. Sicer bi se nam znalo zgoditi, da bi vzgajali pustne šeme in gradili muzeje na grobovih nekdanje domačnosti in podeželskega poštenja.

Podlistek

Juš Kozak:

Beli mecesen.

(40. nadaljevanje.)

Mlada kozica si je v zgodnjem poletju zlomila nogo. Žalostno ga je pogledala, ko jo našel žejno in lačno. Skrbno jo je negoval, dokler ni ozdravela. Izpustil jo je in ji zastrigel znamenje.

Oči niso mirovale, dokler je ni spoznal med čredo. Toda nekega jutra jo je našel pred pragom, zadeto v srce.

„Rdeči jo je,“ je siknil. Oko mu je potemnelo, zaslutil je nevidnega sovražnika, ki se plazi med njegovimi otroci kakor kača. Jezno se je oziral v skale.

„Včeraj popoldne je počilo pod Zeleniškiimi Špicami!“ je premišljal. Dva dni se je boril s krvjo, dokler ni zmagala misel: „Naj bo! Lizin sin je!“

Sleherni dan jih je s strahom prešteval. Pogrešil je mladiča, mati je hodila sama.

Zaklel je: „Satjan rdeči!“

V pasjih dneh sta hodila za čredo dva nebogljenčka. Mater je našel v prepadu, kamor je le on poznal stezo. Rana v prsih je glasno razodevala: „Rdeči!“

Tedaj je zmagala ljubezen. Ostró je sodil: „Jaz sem streljal usmiljeno in moško!“

Odslej je napeto prisluškoval.

V tihem večeru, ko so zarje plavale z oblaki, je počilo.

„On je!“

Martin je stopil v kočjo in nabil puško. Mirno je povečerjal, proti polnoči je zavil po bližnjicah. Večkrat je moral postati, kajti noge so postale betežne in sapa mu je nagajala.

Zvezde so ugašale, ko je došel do sedla. Umaknil se je pod steno. Oči so iskale.

V somraku se je pokazala rdečelasa glava.

„Stoj!“ ga je pozval Martin.

Jakob je počenil za skalo. V Martinovih očeh se je vžgala jeza. Bojna slast je bila v srcu.

„Postave ni! Podrl si jo!“ je zamrmral v sivo brado. „Tudi mi smo jo. Nič ne pomaga!“

Izza skal sta se motrila. Zdaj so se prikazali rdeči lasje na levi, zdaj na desni.

Martin je poznal kraj do kamenčka. Tihó je presojal: „Za njim je prepad, tja ne more. Na levi bi se postavil pred puško. Na desni je gladka ploščica, nad njo je studenček. Po trebuhu bi se splazil do njega.“ Zato je neslišno preložil puško in jo nameril proti Jakobovi desnici.

Solnce je žgalo.

Martin je molčal, oni je molčal. Visoko gori so gamzi sprožili kamenje.

Škodoželjno se je posmehal v brado. „Ali mu bije srce.“ Prav razločno je spoznal, da postaja oni za skalo nemiren.

Hladnokrvno je ugibal Martin. „Če je moje vrste, se bo spustil ritenski v prepad. Poznam sled, po kateri bi šlo. Fant, pod prevešeno skalo te ne dosežem. Če si Rdeči, splezaj! V dolini se te ne dotaknem!“

Nemirno je čakal. Za skalo se ni ganilo.

„Ne upa se!“ Zmagoslavno je zašepetal: „V mojih rokah si!“ Živo mu je zaplala kri po žilah. Hotel se je prepričati. Sprožil je velik kamen in čakal.

Prav spodaj, pri tleh, se je pokazala Jakobova glava.

„Ne sme me čutiti!“ je mislil. Skril je puško in rahljal kamenje, da je drevelo v prepad.

„Tako je tiho, da slišiš nebo.“ — „Rdeči meni, da sem se naveličal.“

Zvil se je za skalo kakor polž. Ni se varal. Oni je pomolil roko.

Martin se je po dolgih letih zopet zadovoljno hahljal.

Jakob je pogledal. Martin ga ni videl, le slutil je.

Ko so ugasile večerne zarje, se je Jakob po vseh štirih splazil iz skrivališča. Še je čakal.

Martin je vedel: „Piti mora. Žejen je.“

Ni se motil. Oni je legel na ploščo. Noge so mu molele v prepad. Hlastno je srpal vodo.

Neslišno, kakor v tistih dneh, ko se je iznenada priplazil med čredo gamzov, se je Martin dvignil izza skale.

Sedaj pa ti tuji plesi pod firmo domovinske ljubezni! Kako lahkomišelnost, ja, brezvestno se greši proti domovini ob Zili, v Rožu in v Podjunu! Na sebi morda mični nekje v kaki solnograški ali tirolski vasici, so ti plesi za našo Koroško tuje, nedomače blago in nimajo ničesar opraviti s pristnostjo in nepokvarjenostjo našega podeželja. Okoliščine, v katerih se vršijo, zgovorno dokazujejo, da se na Koroškem zlorablja nemško-alpsko kulturno blago, vredno spoštovanja nemškega naroda, v nizkotne brezkulturne namene raznarodovanja in odtujevanja slovenskega ljudstva od prirojene mu nravi in značaja. Ni težko razumeti, zakaj so segli baš po plesih kot raznarodovalnem in odtujevalnem sredstvu — nemška kulturna sramota pa je, da celo svoje lastne narodne svetinje mažejo z blatom. Sto načinov ohranitve domovinske lepote in ljubezni je, a plesi — in bodijo narodni — domovine ne bodo rešili, marveč vzgojili mladino, ki bo iskala svoje vzore v plehkem veseljačenju in pustni norčavosti sredi presneto resnega boja za vsakdanji kosček črne kruha. Dvomimo, da bodo ob tem zamogli še dolgo molčati ostali faktorji narodne vzgoje — Cerkev in država.

Mi pa smo hoteli z našimi besedami samo hvaležno pritrditi vrli rožanski mamici in njenemu „Nein!“. Da bi bilo veliko, zelo veliko takih, za srečno bodočnost svojih otrok vnetih mater! Samo tedaj bo zamogel rod prihajajočih desetletij ostati na svoji tisočletni zemlji. ko.

Priporočamo v posnemanje. Narodno-socialistična učiteljska zveza v Berlinu je nedavno sklenila, da očisti nemški jezik vseh latinskih in drugih primesi. Odslej se v Nemčiji ne bodo več v zgodovinskem pouku štela leta s Kristusovim rojstvom, marveč s pristavkom „pred in po začetku štetja časa“. Nemčija se torej danes nahaja v letu 1938 po začetku štetja časa. Naziv „Vandalen“ se spremeni v „Vandaler“, Langobarden v „Lanobarder“ itd. v pravcu sedanje pisane nemščine. Naziv za Slovane „Slaven“ se spremeni v „Slawen“. Končno so narodno-socialistični učitelji sklenili, da se spremeni ime „Wenden“, „wendisch“ končno javno v „Slawen“, „slawisch“. — Tole slednje bi toplo priporočali v posnemanje koroškim nemškim krogom.

Spoštuj materni jezik! Začetkom februarja so vabili v Ljubelju in Brodeh domačine na neko važno zborovanje k gostilničarju „Dajčpetru“. Ker se je reklo, naj pridejo vsi, se je zbralo res precej ljudi v dotični hiši. Tam smo šele zvedeli, da je zborovanje sklicala Südmarka, nastopil je tuj govornik in govoril seveda samo v nemškem jeziku. Bržkone po tujec ni prav poznal naših razmer. Do se je govor sukal predvsem okoli naših šol in vzgoje mladine, je pač samoobsebi umevno. Toda razuntega je mož v krepkih in jedratih besedah povdarjal, da je dolžnost vsakega, da se drži maternega jezika in da ljubi in spoštuje svoj dom in domačo zemljo. Le škoda, da govornik tega ni povedal v slovenskem jeziku, gotovo bi opazil, da ga dobro razumejo, opazil pa bi gotovo tudi to, da naše ljudstvo ne more razumeti, kako da se dela v Südmarkinih šolah ravno nasprotno!

V Ljubljani je umrl stolni kanonik dr. Mihael Opekca. Slovel je predvsem kot stolni pridigar. Svoječasno je bil urednik „Doma in sveta“, po prevratu je v ljubljanskem semenišču postal učitelj govorništva. Njegove pridige, katere je zbral v 22 zvezkih, slovijo tudi med našim ljudstvom, ker jih je često poslušalo v nedeljskih dopoldnevih ob radio-aparatih. Lani so izšle Opekove „Rimske šmarnice“. Nadvse častno se mu je oddolžil slovenski narod ob njegovih zadnjih potih.

Maribor. Minule dni je praznoval 60letnico rojstva mariborski trgovec Albin Novak. Jubilan je rodod iz Ljubljane, a je nad 20 let bival na Koroškem in sicer pretežno v Sinči vasi. S svojo ustrežljivostjo in narodnim idealizmom si je pridobil splošno spoštovanje. Ob prevratu je bila njegova trgovina izropana, sam pa je preselil v Maribor, ki mu je postal drugi dom. — 65letnico rojstva je istotam praznoval v mladeniški čilosti koroški rojak tovarnar Ivan Hochmüller in bil ob tej priliki deležen pristrčne pozornosti svojih prijateljev. Rodoljuboma kličemo še mi iz Koroške: Na mnoga leta!

Ferlach—Borovlje. Obč. seja, ki se je vršila dne 24. II. 1938, se je radi kanclerjevega govora prekinila, vsled česar so se rešile komaj nekatere točke dnevnega reda. Župan poroča o nadvse dobro uspeli obč. pustni veselici, katere čisti dobiček je bil namenjen najrevnejšim oz. zimski pomoči. Čisti dobiček je znašal 1577 S, od katere svote se je plačalo okoli 80 S za mleko najrevnejšim šolarjem na Bajtišah, z ostalo svoto bo razpolagal božni odsek. Zahvali se vsem, ki so pripomogli do tako lepega uspeha. — Od dež. vlade je došlo obvestilo, da se je črtal znesek 4201 S, katero svoto je dobila občina svojčas iz pleb. fonda za popravo in ureditev glavne šole, tako da tega po-

sojila ni treba vrniti. Poroča se nadalje, kako je prišlo do odslovitve bivšega uradnika Wernerja in sklene se, da se na isto mesto definitivno nastavi gđ. Mici Pinter, ki je domačinka in je te posle prevzela že pred 6 meseci. Istotako se pogodbeno nastavi gđ. Messner, ki je že dolgo časa opravljala pisarniške posle pri obč. brezplačno. — Pri zadnji obč. seji se je izvolil 5članski odbor — razsodišče, ki je imel nalogo, da preišče znano afero poverbe pri občini. Načelnik tega odseka g. Oswald poroča, da je stopil v stik v dotičnimi, ki so sokrivi in da so se isti zavezali, vrniti občini iz svojega znesek 4700 S, deloma takoj, najkasneje pa do leta 1940. Priporoča se, da se vzame to na znanje, več ni mogoče doseči, ker se je izkazalo, da od teh nobeden ni vedoma kriv na stvari; to se soglasno odobri. — Pasji davek se določi kot lani na 15 S za enega psa, kdor ima dva, plača 45 S. Davek na lepake, prispevek vodovodu kakor tudi elektr. davek se bo pobiral v isti višini kot lansko leto. — Prošnja mežnarja za brezplačno stanovanje se odloži na poznejšo sejo, ker stvar ni povsem jasna. — Mauko Pauli se popusti nekaj na najemini, ker so njeni dohodki res nižji kot pred leti. — Požarni brambi v Kapli se dovoli 200 S. Podpora boroveljski pož. brambi se odkloni, pač pa se bo dal popraviti na občinske stroške stolp pri gasilnem domu v Borovljah, kar bo stalo do 600 S, mogoče tudi manj, na vsak način se bo skušalo, kolikor mogoče štediti. — Nakup Ogrisove delavnice, kjer se nahaja Frontmiliz, se za sedaj enkrat zopet odkloni. — S tem bi bil referat fin. odseka končan, sklene se še, da se ostale točke obravnavajo pri prihodnji seji, odbor se korporativno poda v kinodvorano, kjer je prisostvoval govoru zveznega kanclerja.

To in ono. (St. Veit i. J.—Št. Vid v Podjunu.) „Danica“ je priredila za pust „Poslednjega moža“, ki je občinstvu prav ugajal. Dvorana je bila polna, igralci so bili svojim vlogam popolnoma kos. Med odmori so se oglasili pevci, za zaključek sta še sledila šaljiva prizora „Pogovor dveh deklet“ in „Kar je moje, je tvoje“. — V sredo 16. t. m. smo pokopali Grubelnikovo mater, ki je že dalj časa bolehal na vodenici. Zadnji čas je ranjka zelo trpela. — Ponesrečila pa se je Topejka. Stroj za rezanico je zgrabil njeno desno roko in ji odrezal tri prste.

St. Georgen am Weinberg—Št. Jurij na Vinogradih. Dne 24. p. m. smo na Želinjah pokopali blago Liho Jandl, pd. Tišlarco iz Štriholč. Mnogi so žalovali za njo in ji izkazali zadnjo čast pri njenem pogrebu. Izvrstna, rez krščanska žena je bila, dobra gospodinja in pobožna mati! Veliko je hodila na božja pota, posebno pa je čistila svojo domačo cerkev na Želinjah. Koliko rož, ki jih je tako ljubila, je prinašala cerkvi. Najlepši venci ob času pranganja so bili od nje. Dosegla je lepo starost 70 let in z njimi veliko dobrih del za nebesa in svoj narod. Bila je svoje dni zvesta čitateljica nekdanjega „Mira“ in sedanjega „Koroškega Slovenca“, naročene je imela vse koroške katoliške slovenske liste. R. i. p.

Moss—Blato pri Pliberku. Izgubil se je mlad pes majhne postave, črn po hrbtu in belkast na sprednjih nogah. Nosi znamko z napisom „Moos, Nr. 20“. Kdor ga najde, naj bi ga vrnil lastniku Janezu Kristanu.

St. Stefan—Šteben pri Globasnici. (Pogreb.) Dne 17. februarja smo imeli velik pa žalosten pogreb. 13letna Ruprechtova hči Micka je umrla po kratki bolezni za zastrupljenju krvi, ki je nastopilo vsled majhne poškodbe na nogi. Ob ogromni udeležbi jo je pokopal domači g. dekan ob asistenci gospoda župnika iz Globasnice, ki je kot katehet rajne v nagrobnem govoru v do solz ginljivih besedah slikal vrline res vsestransko pridne Micke. Vključno skrajno slabemu vremenu in visokemu snegu so se šolarji globaške šole, kamor je rajna zahajala, pod vodstvom učiteljskega zbora udeležili pogreba v polnem številu. Vsa čast in zahvala vsem malim in velikim udeležencem! Naj bo to v tolažbo potrtemu očetu-vdovcu in vsem žalujočim sorodnikom. Blaga Micka naj počiva na našem krasnem pokopališču v božjem miru! Bog v svoji previdnosti je to nedolžno lilijo presadil iz doline solz, skrbi, trpljenja in skušnjav v svoj nebeški vrt! — V naši majhni fari, ki šteje okoli 330 ljudi, je bilo v preteklem letu rojenih 9 otrok, med njimi en nezakonski. Tako se bela kuga hvala Bogu pri nas še ni prijavila. Umrlo je 8 ljudi, poročen je bil le en par. Imamó sicer celo vrstvo vrlih fantov in deklet zrelih za možitev, toda manjka kakor povsod denarja, da bi se mogla ustanoviti topla domačija. Snega imamo več kakor dovolj, čuti se pomanjkanje dry, stelje in, kaj je najbolj žalostno, deloma že pomanjkanje kruha.

Drobiž. Domovinske manifestacije o priliki kanclerjevega govora se celovški nacisti niso udeležili. Tudi so mnoge hišne posestnike odvrnili od izobešanja zastav. — Graški župan Schmid je na nacistično zahtevo minuli četrtek izobesil zastavo s kljukastim križem. Vlada ga je sedaj poslala na dopust. — Orožništvo ima navodila, da so hitler-

janski znaki, pozdravi in uniforme prepovedani, zaničljive izjave o faktorjih javnega življenja kaznive, zborovanja izven fronte prepovedana itd. — Zvezna vlada je odredila štiritedensko prepoved zborovanj izven fronte. Družabne prireditve so dovoljene. — V Celovcu so prijeli orožniki četvorico vlomilcev, ki so obiskali svoječasno posestnika Moriča v Št. Tomažu in tovarnarja Neunerja v Celovcu. — Pred sodiščem sta stala dva cigana, ki sta kradla v zilskih cerkvah svetniške kipe. Dobila sta 2 do 5 mesecev ječe. — V Tinjah bi bil sneg s strehe domala zadušil 6letno dekletce. V zadnjem hipu jo je rešil pek Strassnig. — V Spodnjih Krčanjah so našli v gozdu zmznjenega 70-letnega starčka Kašparja. — Letos bo ponekod hroščevo leto. Izdani so potrebni ukrepi za uničevanje. — Srednje šole in univerza na Štajerskem so začasno zaprte.

Naša prosveta

Veliki prosvetni tabor v Ljubljani. V Ljubljani se vrši letos od 26. do 30. junija velika proslava 40letnice Prosvetne zveze, matice slovenskih prosvetnih organizacij. Prva dva dneva sta izpolnjena z mednarodnimi tekmami katoliških telovadcev. Kot čujemo, se tekme udeleži tudi nad 100 članov broječa skupina avstrijskih telovadcev. Tekme bo zaključil velik javen nastop na Stadionu na praznik sv. Petra in Pavla. V okvirju mednarodne prireditve katoliških telovadcev proslavi ljubljanska Prosvetna zveza 40letnico s prosvetno razstavo, ki naj ponazori prosvetno delo zadnjih 40 let. Razstava bo nudila pregled prosvetnega dela in organizacije, razstavljeni bodo med drugim modeli društvenih domov, vzorna društvena knjižnica, fotografski posnetki velikih kulturnih prireditev, praktični mali odri itd. itd. 28. junija pop. bo v Unijonu slavnostni zbor, na katerem govori predsednik Prosvetne zveze univerzitetni profesor dr. Lukman, zvečer istega dne se vrši slavnostna akademija, na kateri sodelujejo pevci, recitatorji, orkester in govorniki. Na praznik apostolov-prvakov bo zaključna skupna slovesnost s skupnim sv. obhajilom in sledečim sprevodom fantov in deklet v krojih in narodnih noš in zaključnim zborom na Stadionu. — Navse pestri, veličastni spored junijskih slavnostnih dni v Ljubljani obeta, da bo prireditev za slovensko ljudstvo kulturni dogodek prvega reda.

Koncert v Šmihelu dne 13. februarja t. l. je po svojem poteku in uspehu nudil zopet nov dokaz nepojenjažočih kulturne zavesti in volje v najtežjih gospodarskih prilikah živečega slov. kmečkega naroda na Koroškem. Že visoko število sodelujočih discipliniranih pevki in pevcev in do zadnjega koticčka za pesem navdušenih poslušalcev je pričalo samo po sebi dovolj zgovorno, da se naše ljudstvo v svojem stremljenju po lepem in višjem lahko meri z mnogim drugim, v ugodnejših razmerah živečim ljudstvom. Prireditelj je otvoril nien pokrovitelj preč. dekan Vintar. Duhovite in humorja polne besede še vedno izvirnega „Krvine“ so ustvarile v dvorani na mah pristno domače, prijetno razpoloženje. Za njim je v imenu Prosvetne zveze spregovoril preč. g. Poljanec. Temperamentni govornik je v glavnem raztolmačil visoko poslanstvo naših pevcev, teh najpožrtvovalnejših glasnikov naše provete, lepote, ljubezni in zvestobe. Na to so sledili nastopi pevskih zborov. Kot prvi je zapel skupni zbor Libučanov, Šmihelcev, Dvorjanov in Štebjanov pesmi „Slovenec sem“ in „Mili kraj“. Bila je to mogočna izpoved domovinske in narodne ljubezni, katero so poslušalci nagradili z burnim aplavzom. Doprženo je nato odpel zbor iz Dvora „Tiho luno“ in „Slanco“. Pristrčno in ubrano petje je močno odjeknilo v stoterih navzočih. Prava senzacija pa je bil vsekakor nastop mešanega zbora, broječega 50 pevki in pevcev. Zapel je pet pesmi, v dvorani so po njih zveneče strune neobičajno nežnega občutja. Svoj pevski sloves je iznova potrdil šmihelski „Korotan“, ki je odpel „Vasovalca“ in „Lahko noč“. Ostale točke sporeda sta izpolnila skupni in okrožni zbor. Od pesmi do pesmi je rastle navdušenje občinstva, mnoge pesmi so morali pevci ponoviti. Zbore je izvzemši „Korotana“ (dirigent g. Kralj) vodil spretno in sigurno naš vrli Zdravko Hartmann. Koncert je bil zares pravi kulturni praznik Podjune na zato vsa čast in priznanje njegovim prirediteljem! —o.

Gospodarski vestnik

Mak, mak, mak

sredi polja kima,
mak, mak, mak,
rdečo kapo ima.

Gospodarje naših sončnih obronkov bi danes opozorili na rastlino, ki zasluži njihovo pozornost.

Po zgornji kritiki že jo bodo poznali. Mak je važna rastlina za pridobivanje olja, njegovo pridelovanje lahko v izdatni meri podpre našo svinjerejo, makovo olje pa bi tvorilo lep dohodek oziroma zboljšalo našo prehrano, zlasti prehrano otrok.

Mak uspeva na količkaj dobri zemlji sončne lege. Posebno dobra je peščena ilovica. Za setev zahteva globoko obdelovana tla. Zemlja mora biti prstenata in brez plevela. Ugodno je jesensko oranje oz. kopanje, ker zima pripravi sipko in prstenasto zemljo. Gnoj zaorjemo plitko oziroma ga zakopljemo. Tik pred setvijo je gnojenje z hlevskim gnojem prepričilo, ker zahteva mak že v začetku mnogo dušika in kalija, pozneje pa še mnogo fosforne kisline. Če nimamo dovolj hlevskega gnoja, si pomagamo z nitrofoskatom II, katerega rabimo do 8 kg na ar. Njiva mora biti za setev dobro pobranana in povaljana, da drobno semence ne pride pregloboko v zemljo. Na 1 ha vsejemo do 4 kg semena. Izpočetka raste mak počasi in ga je treba okopavati in pleti. Ko postanejo glavice usnjate barve, seme pa v njih škropeče, je čas žetve. Pri žetvi in mlačvi postopamo v večjem obratu na isti način kot pri žitu, pri manjšem obsegu pridelka se poslužimo rok.

Makovo olje je zelo fino, svetle, zlato-rumene barve in je prijubljeno jedilno olje. Olje slabše vrste uporabljajo za izdelavo mila. Sprešane makove pogačice so izredno krepilna beljakovinska krma, prav dobrodošla za krmljenje svinj in volov. Makovo olje v prehrani pa je za otroke pravcena medicina. Makovo seme na trgu se razmeroma dobro prodaja. — Morda bi v času, ko se je treba ozirati za vsakterimi dohodki in upoštevati podrobne razmere, na posestvih v sončnih legah kazalo poizkusiti s to sicer hvaležno rastlino v večji meri ko doslej.

Ob koncu zime v hlevu. Proti koncu zime je navadno trda za krmo. Treba je gledati, da se vsa krmilna sredstva dobro izrabijo. Ponekod pokladajo živini oluščene koruzne storže, ki jih raztolčejo, da po dolgem napokajo, ali pa jih zdrobijo v zdrob in zmešajo z drugimi krmili. Za krmo so uporabne tudi fižolove luščine, ki se skuhamo in poparijo. Tudi koruzna slama pride v poštev za krmo. Treba jo je na kratko zrezati in po možnosti na dolgo razklati. Važno je, da v tem času odrasli živini dnevno dajemo 2 do 3 žlice klajnega apna in toliko živinske soli ali pa močnih krmil v obliki raznega zrnja. Pazimo na čistoče živine, zračimo hleve in živino spuščajmo ob sončnih dnevih na prosto, da se razgiba. Kokošim je treba dajati beljakovinskih snovi: poganjke, pese ali repe, kuhano kri i. dr. Za valenje odbiramo kokoši že sedaj, izberemo dobre nesnice, zdrave in primerno težke.

Z jajci je križ, če jih kokoši nesejo, so poceni, če jih ni, pa plačujejo na trgu zanje zapeljive cene. Menjavanje cen od 7 do 20 grošev je spravilo že mnogega kokošjerejca do obupa, kar mu je v času dobrih cen vedno primanjkovalo blaga. Kaj se lahko naredi? Ta ali oni gospodar meni, naj bi se imelo na kmetijah le malo ali nič kokoši, pa bi cena že držala. Pri tem ne pomisli na možnost uvoza iz sosednjih držav. Najboljše je, če si ogledamo kokošji drobiž in odstranimo star, izčrpan in nerodoviten material, zanj pa si nabavimo dobre in sigurne jajčarice. Iz pospeševalne akcije kmetijske zbornice lahko vsak gospodar izboljša svojo rejo. Za vrednost stare kokoši dobi mlado jajčarico ali 6 piščeti. Kokoši, ki so legle jajca nad tri leta, lahko odstranimo, ker že postajajo nerodovita. Važna je skrb za čist, zračen in prepihu ne izpostavljen kurnik. Kokoši morajo biti čiste, kar dosežemo z beljenjem kurnika. V zimi podaljšamo z lučjo čas piče, pri kateri izdatno in dobro krmimo in živad napojimo z mlačno vodo. Pri taki skrbi postane kokošjereja rentabilna in lahko zaglagamo trg z jajci tudi v času dobrih cen.

Kako pravilno razsipavamo gnojnico. Pri nas je še vedno v navadi, da razvažamo gnojnico v podolgovatih sodih po njivah. Čim dospemo na njivo, enostavno izbijemo čep, da se gnojnica v debelem curku raztoči po njivi. Ta način gnojenja ni pravilen. Oni del njive, po katerem je šel voz, je preveč gnojen, del, po katerem voz ni vozil, pa sploh ni pognojen. V početku, ko je sod še poln, se gnojnica raztaka v močnem curku, čim manj pa je gnojnice v sodu, tem tanjši postaja curek. Slika pred žetvijo na tako pognojenem polju je kaj čudna, ker se opaža razlika med preveč in pičlo ali nič gnojenimi deli polja opaža že pri rasti. V tej zvezi naj opozorimo, da se dobijo ali brez posebne težave pripravijo za sode naprave, ki gnojnico razpršijo enakomerno na vse dele.

Če ni mejnikov, je često najprej križ in nato drag proces. Najprej skušajmo najti sporazum z mejaši če le mogoče mirnim potom. Sporazumno postavljene mejnike bo potem geometer, ko pride v občino, zarisal v mapo. Geometer sam brez

predhodnega sporazuma ne more nič opraviti. Če neposrednega sporazuma s sosedom ni mogoče doseči, zaleže često beseda kakega vplivnega moža, župana ali župnika. Sicer pa se obrnimo na sodnijo s prošnjo, naj odloči pri spornih mejah po lastni uvidevnosti oz. na podlagi map.

Celovski trg minulega tedna: Pšenica (100 kg) 39—41, rž 30—32, ječmen 26—30, oves 26—27, ajda 24—26, koruza 25—26, grah (1 kg) 80—100, isto leča, fižol 40—60, krompir 14—16, sladko seno 8—9, kisle 4.50—5.50, slama 4.50—8, zelje 40—50, sirovo maslo 3.20—4.40, prekajena slanina 3.20 do 5.20, sirova slanina 2.60—2.80, svinjska mast 2.60 do 3.00, jajca 11—12, kokoši 2—3, trda drva, kratka 4—5.50, mehka 3.20—4.50 S za meter. — Na živinskem trgu so plačevali krave 85—1.10, klavne 45—65, prašiče 1.40—1.70, plemenjake 1.80 do 2.10 S za kg žive teže.

Zanimivosti

Srečen dogodek na Holandskem. Skozi tri tedne so bile oči Holandcev obrnjene k gradu Soestdijk, kjer bi se imel roditi prvi otrok prestolonaslednici Julijani. V grajski dvorani so bila nakopičena darila za bodočega princa ali princezo, po dvorišču pa se je mogoče sprehajala štorčija, katero je daroval nek brabantki kmet. Na obzidju gradiča pa so bili razpostavljeni topovi, da javijo veselo vest v deželo. Zadnji januarski dan končno je došel srečni trenutek: rodila se je princeza. Nepopisno navdušenje se je pojavilo med holandskim ljudstvom. Mlada princeza bo krščena na ime Viljemina.

O severnem siju sredi januarja so se listi razpisali na dolgo in široko. Iz vseh delov sveta so prišle vesti o zanimivih opazovanjih. V Angliji ni bil v času severnega sija mogoč noben radio-prenos ali telefonski razgovor. Na morju so se vse magnetne igle na kompasih premaknile iz svojih pravih smeri. Morska površina je nenadoma postala gladka, krvavordeča svetla plošča brez valov. Morski tok v Rokavskem prelivu se je ustavil. Mi pa smo videli v daljavi krvavordeč sij, ki je menjaval svoje barve in v katerem so se igrali svetli žarki. Kako razlagajo učenjaki ta nenavadni nebesni pojav? Sonce žari tako močno, da povzročajo njegovi žarki v višinah nad zemljo silovite magnetične viharje. Posledica tega so svetlobni pojavi, ki se pokažejo vedno, kadar električni žarki prodre v magnetična polja. Slučajno je bil večer nebesnih pojavov brez oblakov in zato viden do Sredozemskega morja.

Mežnarji štrajkajo v Angliji. V angleških cerkvah nameravajo starodavno zvonjenje takozvanih „kariljonov“ (skupine do čez tizen zvonov od malega, ped velikega zvončka pa do največjega, več tonskega orjaka) odpraviti in uvesti kovinaste plošče ali zvočnike. Tej nameri so se uprli ne morda zvonarji, ki zvonove vlivajo, marveč mežnarji, ki cenijo svoje zvonjenje kot veliko umetnost. Z njimi je potegnili tudi ljudstvo, katero si cerkva brez zvonov in pravih zvonjenja ne more predstavljati. Ko so mežnarji zagrozili s štrajkom proti nameravani novotariji, jih je ljudstvo podprlo. Najbrže bodo mežnarji zmagali.

Posebno bolnico za ptice imajo v ameriškem mestu Memfis-u. Vodijo gospa Ethel Lawrenceva. Dnevno sprejema in odpušča več desetih malih dvonožih in lahkokrilih pacientov, ki bolehalo bodisi na poškodbah, slabi prebavi, izpanju perja, zobobolu — pardon — jezikobolu in še drugih sličnih tičjih boleznih. Namesto postelj ima mehko opremljene tičnike, pri operacijah ji služi stotine instrumentov, za prehrano malčkov pa skrbi posebna kuhinja. Medtem ko težji bolniki zapirajo svoje trudne veke, pozdravljajo rekonvalescenti svojo zdravnico z živahnim živ-žavom.

Jerebice bežijo pred lakoto. V okolici Njemena na Poljskem so opazili krdelo 2000 jerebic, ki se je umikalo prodirajočemu snegu in mrazu. Kjer se Njemen izliva v morje, stoji velik svetilnik. Tega so utrjeni in lačni ptiči več dni oblegali, dokler jim ni tam službujoči mož preskrbel potrebne krme. Kljub temu pa je poginilo več sto jerebic od mraza in lakote. O strašni ptičji žalogrji so pričali kupi izgledovanih jerebic. Več sto ptičkam so tamošnji prijatelji dvonožih krilatcev pritrtili male obročke na noge in nedvomno bomo v prihodnji jeseni še pri nas našli kako jerebico s pritrjenim obročkom.

Še o ptičjem kraljestvu vobče naj spregovorimo par besedi. Število vseh ptic na zemlji cenijo približno na 75 milijard, to je torej 38krat več kakor ljudi. V splošnem pa velja, čim gostejše so naseljeni ljudje, tem redkejši je ptičji zarod. Proti vzhodu pojemajo človeška naselja, zato tam raste

število ptic. Severne tundre naprimer so pravi ptičji raj. Nadalje so ornitologi, učenjaki, ki se bavijo s pticami, dognali, da pojemajo na številu jerebice, prepelice, ščinkovci in seničke, vedno več pa je sov, kosov, drozgov, škrjančkov in — vrabcev. To se pravi, da se vsaj v ptičjem kraljestvu pripravlja „diktatura proletarijata“.

Ljudstvo ali 60 dolarskih milijonarjev, tako je zastavil vprašanje bodočega razvoja Amerike predsednik Roosevelt. 60 rodbin je danes v Ameriki, katerih premoženje znaša ogromne milijarde dolarjev in ki kontrolirajo dve tretjini vsega ameriškega narodnega premoženja. To so nekronani kralji Amerike, ki so po poklicu bančniki, velepodtjetniki in veleposestniki. Strogo se v družabnem življenju ločijo od ostalega ljudstva, medsebojno se zabavajo, medsebojno ženijo, medsebojno trgujejo. Le denar sprejemajo od nižjih slojev. Spretno se izogibajo davkom na dediščine s tem, da pred smrtjo razdelijo svoje premoženje na svoje rodbinske člane. Na prvem mestu stoji dinastija Rockefellerjev, kraljev petroleja, njim sledi bančnik Morgan, nato avtomobilski kralj Ford, tovarnarji municije Dupont itd. Starodavni borbi ameriškega ljudstva proti velekapitalistom se je sedaj postavil na čelo predsednik Roosevelt sam in s tem otvoril boj najdalekosežnejših posledic.

Kaj je milijarda. Po svetovni vojni je postala milijarda, to je tisoč milijonov, že kar navadna številka. Če računimo 100 šilingov za milijon kron, potem predstavlja tisoč stotakov eno milijardo kron. Je že lepo število, kaj? V kg koruze je 2000 zrn, za eno milijardo koruznih zrn bi bilo potem treba 50 vagonov koruze po 10 ton. Če bi kdo zrna štel in jih v minuti naštel 100 ter bi štel dnevno osem ur, bi moral šteti 57 let, da bi prišel do milijarde. Če bi kdo od leta Kristusovega rojstva pa do danes porabil 100 šilingov, bi bil zadnji šiling ene milijarde porabljen šele leta 2739. Milijarda je torej že nekaj, ne?

Zvezda, večja in svetlejša od sonca. Ameriški zvezdoslovec Struve je nedavno odkril zvezdo, ki je po njegovih trditvah 3000krat večja ko sonce. Njen polmer je 20krat večji ko razdalja med soncem in zemljo. Če bi jo postavili na mesto sonca, bi se v njej lahko potopile vse zvezde sončnega sistema razven Neptuna in Plutona. Zvezdo so sicer že dalje časa opazovali, a jo ujeli na ploščo šele s posebnimi infrardečimi fotografijami, ki posnamejo tudi nevidne žarke.

Za S 5 na mesec dobavlja 54
posnemalnik
Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164
Ceniki zastonj Zastopniki se iščejo

Spomladni ostanki
meter po 70 grošev.
Dirndle za narodne noše v vseh barvah, pralno svilo, modri tisk, rdeče in pisane tiske, posteljino v vseh barvah, Oxforde, šifone, nitkasto blago, klote, barhante, flanele, klot-molino, ševijote, pepita, zefirje in rjuhe, jag.-brisače, razpošiljamo po povzetju.
Naročite po želji.
30 metrov za šilingov 21.— 5
Pol kile lepih ostankov za krpanje S 1.—
R. in Josefine WEISS, Wien 9., Porzellangasse 14

Za malo denarja
moške obleke 58.—, 48.—, 39.—, ženski plašči 35.—, 25.—, 19.—, ženske obleke 19.—, 13.—, 9.—, Hubertus-plašči 28.—, 22.—, 19.—, delovni in nedeljski čevlji 18.—, 15.—, 13.—
Trgovina Elba, Villach,
Weissbriachgasse 12 3

Vabilo.
HRANILNICA IN POSOJILNICA V ZILSKI BISTRICI,
registrovana zadruga z neomejeno zavezo, ima svoj

redni občni zbor
v nedeljo dne 6. marca 1938 ob 3. uri popoldne
v hranilničnih prostorih

s sledečim sporedom:
1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1937.
5. Slučajnosti.

Ako bi ob določeni uri ne bilo zastopanih zadostno število glavnih deležev, se vrši drugi občni zbor eno uro pozneje, ki bo sklepal brezpogojno.

K polnoštevilni udeležbi vabi vse zadružnike
15 Načelstvo.